

Ecologisch onderzoek Zeedijk Lemmer

Woningbouw zeedijk 8-10 te Lemmer

projectnr. 237684

revisie 00

29 april 2011

auteur ir. M.E. Leenen - Rijnierse

Opdrachtgever

Ter Steege Vastgoed

Middenweg 24

8232 JT Lelystad

datum vrijgave

29-04-2011

beschrijving revisie 00

goedkeuring

K.E. van Dijk

vrijgave

A. van Dongen

Inhoud	blz.
1 Inleiding	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Doel van het onderzoek	3
1.3 Werkwijze onderzoek	3
1.4 Leeswijzer	3
2 Ecologische toetsing	4
2.1 Bureaustudie	4
2.2 Veldbezoek	5
2.3 Inrichtingsplan en werkzaamheden	6
2.4 Effecten woningbouw op flora- en faunawet	6
3 Conclusies en aanbevelingen	8
3.1 Conclusie	8
3.2 Aanbevelingen	8
3.3 Vervolgstappen	8
3.4 Voorbehoud	8
Literatuur	9

Bijlage 1: Natuurwetgeving

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Ter Steege Vastgoed heeft Oranjewoud opdracht gegeven om een voorontwerpbestemmingsplan op te stellen met de daarbij behorende onderzoeken die nodig zijn voor de ontwikkeling van 24 appartementen en één woonhuis aan de Zeedijk te Lemmer.

De voorgenomen ontwikkeling gaat plaatsvinden op de percelen tussen Zeedijk 8 en Zeedijk 10, welke liggen aan een vaart die in verbinding staat met de uitloper van het IJsselmeer. Deze percelen liggen op circa 2 kilometer afstand tot de grens van het Natura 2000-gebied en is geen onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur. In figuur 1 is de ligging van het plangebied in de bebouwde kom van Lemmer aangegeven.

Figuur 1: Ligging plangebied (rode omlijning) in bebouwde kom van Lemmer (bron: google maps)

In het kader van deze ruimtelijke ontwikkeling is een onderzoek naar de effecten op beschermde soorten conform de Flora- en faunawet noodzakelijk. In de Flora- en faunawet wordt de bescherming van een groot aantal inheemse plant- en diersoorten geregeld. Woningbouw valt onder het begrip 'ruimtelijke ontwikkeling' uit de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt een algehele vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet voor algemene soorten (tabel 1 soorten, voor toelichting zie bijlage 1). Als er andere (minder algemene soorten en broedvogels) voorkomen is het noodzakelijk om te bepalen of deze schade ondervinden door de wijzigingen in het gebruik van het gebied.

Optredende schade kan vaak door maatregelen (bijvoorbeeld planning van de werkzaamheden) worden voorkomen of verminderd. Voor de restschade is een ontheffing noodzakelijk.

Om vast te stellen of de voorgenomen plannen strijdig zijn met het beschermingsregime van de Flora- en faunawet is dit ecologisch onderzoek uitgevoerd.

1.2 Doel van het onderzoek

Het doel van de voorliggende rapportage is het toetsen van eventuele strijdigheden van de voorgenomen woningbouw aan de Zeedijk te Lemmer met de huidige flora- en faunawet en te bepalen of een ontheffingsaanvraag noodzakelijk is.

1.3 Werkwijze onderzoek

Het ecologisch onderzoek is gericht op inhoudelijke beantwoording van de volgende vragen:

1. Welke strenger beschermde soorten komen rondom het plangebied, welke status hebben deze soorten?
2. Welke invloed hebben de voorgenomen werkzaamheden van de woningbouw en het in gebruik nemen van de woningen op de beschermde soorten?
3. Als het duurzaam voortbestaan van strikt beschermde soorten in gevaar komt, op welke wijze kan dit verzacht (mitigerende maatregelen) worden?
4. Is een ontheffing in het kader van de flora en faunawet noodzakelijk?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn de volgende stappen doorlopen.

Stap 1. Bureaustudie

Op basis van literatuuronderzoek en verspreidingsatlassen is nagegaan of er wettelijk beschermde planten- of diersoorten rondom het plangebied voorkomen. Ook worden diverse internetsites met waarnemingen geraadpleegd.

Stap 2. Veldbezoek

Na de bureaustudie is de huidige situatie ter plekke beoordeeld door een ecooloog. Hierbij is, op basis van de gegevens van de bureaustudie, beoordeeld voor welke soorten het plangebied daadwerkelijk een geschikt leefgebied vormt en daarmee welke soorten er daadwerkelijk voor kunnen komen.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenomen ingreep en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 zijn de (mogelijke) effecten (vernietiging, verstoring, versnippering) op de verwachte beschermde soorten beschreven. Voor de verwachte negatieve effecten op de beschermde soorten worden mitigerende maatregelen voorgesteld.

Stap 4. Conclusies en advies met betrekking tot te nemen vervolgstappen

Op basis van stap 1 tot en met 3 zijn conclusies getrokken of er sprake is van overtredingen van verbodsbepalingen zoals genoemd in de Flora- en faunawet art. 8 tot en met 12. De eventueel te nemen vervolgstappen worden aangegeven.

1.4 Leeswijzer

In dit eerste hoofdstuk is ingegaan op de aanleiding van deze ecologische toetsing en de te volgen stappen in de natuurtoets. Hoofdstuk 2 gaat in op de natuurtoets, waarin de bureaustudie, veldbezoek, de gevonden natuurwaarden en de effecten van het plan op de natuur worden beschreven. Hoofdstuk 3 beschrijft de conclusie, de aanbevelingen en de eventueel te volgen vervolgstappen.

2 Ecologische toetsing

2.1 Bureaustudie

Het plangebied ligt in de bebouwde kom van Lemmer aan een vaart die in verbinding staat met een uitloper van het IJsselmeer. Om een indruk te verkrijgen van de voorkomende beschermde soorten in de omgeving van het plangebied zijn diverse verspreidingsatlassen, rapportages en internetpagina's bestudeerd. Bij waarneming.nl zijn op broedvogels na geen beschermde soorten bekend die voorkomen in Lemmer. Ook op telmee.nl worden geen beschermde soorten vermeld in de omgeving van Lemmer. Rugstreeppadden komen in de gemeente Lemsterland in grote getale voor (RAVON). Als echte pionier duikt deze regelmatig op in zandige en nieuw vergraven terreinen langs de IJsselmeerkust. Dit wordt ook vermeld in de "Ecologische Basiskaart gemeente Lemsterland". In deze rapportage wordt eveneens de Heikikker genoemd als soort die in de gemeente Lemsterland voorkomt, maar dan alleen in natuurresevaten.

Zeven vleermuissoorten komen voor in de gemeente, waarvan in elk geval de Laatvlieger en Gewone Dwergvleermuis ruim verspreid in de gemeente aanwezig zijn. De Meervleermuis is vaak boven open water foeragerend aan te treffen. In het gemaal Woudstra ten westen van Lemmer zit een kolonie Meervleermuizen, welke foerageren op het brekengebied ten noordwesten van Lemmer. Andere vleermuizen die in de gemeente voorkomen zijn de Baardvleermuis, Watervleermuis, Ruige Dwergvleermuis en Rosse Vleermuis (Biezenaar, P. en Miedema, H., 2010).

De Waterspitsmuis is beperkt tot vooral natte natuurgebieden met schoon kwelwater en rijk begroeide oevers. Van de Das zijn alleen zwerfende exemplaren gesignaleerd vanuit Gaasterland. Een Dassenburcht is in ieder geval niet aanwezig.

Ook komen in Lemmer / omgeving van Lemmer enkele beschermde vissoorten voor. In poldersloten, het Tjeukemeer en in de Tjonger komt de Bittervoorn en de Kleine Modderkruiper voor (Ravon en Biezenaar, P. en Miedema, H., 2010). Volgens RAVON en Van Emmerik, W.A.M. & De Nie, H.W., 2006 komt de rivierprik in de gemeente Lemsterland in het IJsselmeer voor. De Rivierdonderpad is een soort die vooral langs stenige oevers wordt aangetroffen, zoals langs de steenstortoevers van watergangen en het IJsselmeer. Tijdens een visbemonstering in de oeverzone van het IJsselmeergebied in 2007 zijn de Rivierdonderpad en de Kleine Modderkruiper aangetroffen in plantenrijke oevers. De Bittervoorn werd hier niet aangetroffen.

Op enkele plekken in de gemeente Lemsterland wordt de Rietorchis en de Spaanse Ruiter aangetroffen. De Ronde Zonnedauw komt alleen in natuurresevaten voor (Biezenaar, P. en Miedema, H., 2010).

2.2 Veldbezoek

Op 15 april 2011 heeft een ecooloog van Oranjewoud het plangebied bezocht om een algemeen beeld te krijgen van het plangebied en te beoordelen in hoeverre de gevonden gegevens uit de van toepassing zijn op het plangebied. Het was circa 14°C, droog en zonnig.

Aan de rand van de weg, zuidwestelijk van het perceel staat een 2-onder-1-kap woonhuis. Dit huis is vrij recent gebouwd; kieren en openingen ontbreken, waardoor dit huis niet geschikt is voor vleermuizen. Het terrein eromheen is geheel kaal gemaakt op enkele braamstruwelen en enkele Zwarte Elzen langs de randen na. De braamstruwelen zijn door zijn beschutting geschikt als broedplaats voor kleine zangvogels. Op het kaal gemaakte terrein liggen een drietal bulten met puin, puin en staal en organisch materiaal.

De oevers van het water zijn deels voorzien van een damwand en deels van een houten beschoeiing. Op een aantal plaatsen is deze deels verdwenen. Op enkele plekken komt een ijle rietvegetatie voor langs de oevers. In de waterkant was een Meerkoet bezig met het maken van een nest. Andere vogels die tijdens het veldbezoek zijn waargenomen zijn de Kwikstaart, Houtduif, Kokmeeuw, Zwarte Kraai, Aalscholver, Wilde Eend en een Pimpelmees.

In het water groeien Sterrenkroos, net als een Gele Plomp. Langs de waterkant, ten westen van het woonhuis, liggen enkele Zwanenmosselen. Tijdens het veldbezoek is steekproefsgewijs met een visnet de oeverzone bemonsterd op beschermde vissoorten. Daarbij zijn geen vissoorten gevangen.

Beschermde plantensoorten zijn niet waargenomen tijdens het veldbezoek.

Hieronder enkele foto's om een impressie van het gebied te krijgen.

2.3 Inrichtingsplan en werkzaamheden

Het plan is om 4 gebouwen, waarin plaats is voor 24 appartementen, en één woonhuis te realiseren op het plangebied. In de onderstaande ruwe schets hieronder wordt een impressie gegeven van de toekomstige inrichting.

Figuur 2: Schets van het beoogde plan

Om bovenstaande inrichting te kunnen realiseren zijn onder andere de volgende werkzaamheden noodzakelijk: slopen van de bestaande twee-onder-één kap woning, verwijderen begroeiing, grondwerkzaamheden, bouwen van de woningen, aan- en afvoer van materiaal, aanleggen infrastructuur en bouw van een aanlegkade.

2.4 Effectbeoordeling woningbouw flora- en faunawet

Broedvogels

Broedende vogels zijn in en rondom het plangebied aanwezig. Wanneer de werkzaamheden opstarten buiten de broedperiode (broedperiode loopt van half maart tot half juli), zullen vogels niet verstoord worden door het geluid, bouw en de aan- en voer van materiaal. Tijdens deze broedperiode hebben de werkzaamheden een negatief effect op de broedende vogels. Ook het verwijderen van het struweel dient buiten het broedseizoen plaats te vinden.

Samenvattend: Er zijn geen effecten te verwachten op broedende vogels, wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden gestart.

Vissen

Beschermde vissoorten zijn niet te verwachten in de oeverzones. Ingrepen in het water zijn beperkt tot de oeverzone. Daarnaast is de oever grotendeels afgedamd en zijn weinig plekken met oever vegetatie

aanwezig. Eventueel aanwezige vissen kunnen daardoor vluchten naar het diepere water. Effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde (en ook niet-beschermde) vissoorten zijn daarom niet te verwachten.

Amfibieën

De Rugstreepad is een echte pionier, die bij vergravingen kan opduiken, wanneer ondiepe plasjes ontstaan op het zandige terrein. Negatieve effecten op de Rugstreepad, zoals doodrijden en verstoring tijdens voortplanting, zijn te verwachten wanneer de Rugstreepad op het bouwterrein wordt aangetroffen. Belangrijk is om te voorkomen dat de soort zich vestigt op het bouwterrein. Dit kan door het voorkomen van ondiepe plasjes op het zandige terrein door bijvoorbeeld rijplaten neer te leggen, waar het bouwverkeer over rijdt. Een tijdelijke afrastering (amfibieënscherm) van het plangebied is ook een mogelijkheid.

Andere beschermde amfibieën en zijn niet te verwachten op of rondom het plangebied. Als ondiepe plasjes op het bouwterrein worden voorkomen, zijn effecten op de Rugstreepad niet te verwachten.

Reptielen

Beschermde reptielen zijn niet te verwachten op of rondom het plangebied. Om die reden zijn effecten niet te verwachten.

Zoogdieren

Verblijfplaatsen van vleermuizen en opgaande begroeiing waarlangs vleermuizen foerageren zijn niet aanwezig, waardoor deze ook niet kunnen verdwijnen. Enkele vleermuizen, zoals de Watervleermuis en de Meervleermuis, foerageren boven water en zijn gevoelig voor licht. Omdat rondom het plangebied in een stedelijke omgeving ligt en veel plaatsen al worden verlicht, is bij nieuwbouw geen effect te verwachten door gebruik van licht.

Andere strikt beschermde zoogdieren zijn niet aanwezig in of rondom het plangebied. Algemene soorten zoals muizen, egels en marterachtigen (tabel 1 van de flora- en faunawet) hebben geen hinder van de werkzaamheden, indien wel zorgvuldig wordt gewerkt (zorgplicht, zie aanbevelingen)

Samenvattend: Er zijn geen enkele negatieve effecten op zoogdieren te verwachten.

Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden

Beschermde dagvlinders, libellen en overige ongewervelden zijn niet te verwachten op of rondom het plangebied. Om die reden zijn effecten niet te verwachten.

Vaatplanten

Beschermde vaatplanten zijn niet waargenomen tijdens het veldbezoek en zijn ook niet te verwachten. Om die reden zijn effecten niet te verwachten.

3 Conclusies en aanbevelingen

3.1 Conclusie

- Effecten op broedende vogels zijn niet te verwachten, wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden opgestart. Wanneer geen broedende vogels aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden ook in het broedseizoen worden opgestart.
- Effecten op vissen zijn niet te verwachten, wanneer bij werkzaamheden aan de oever of in het water de vluchtwegen open blijven.
- Effecten op de Rugstreeppad zijn te voorkomen door het ontstaan van ondiepe plasjes op het bouwterrein tegen te gaan.
- Effecten op zoogdieren inclusief vleermuizen zijn niet te verwachten.
- Effecten op beschermde reptielen, insecten, overige ongewervelden en vaatplanten zijn niet te verwachten, vanwege de afwezigheid van beschermde soorten in en rondom het plangebied.

3.2 Aanbevelingen

Naar aanleiding van dit ecologisch onderzoek worden onderstaande aanbevelingen gedaan:

- Werkzaamheden uitvoeren buiten het broedseizoen of indien broedende vogels afwezig zijn.
- Voorkom het ontstaan van ondiepe plasjes op het bouwterrein door bijvoorbeeld rijplaten neer te leggen, waarover het bouwverkeer rijdt. Afrasteren van het gehele plangebied is een andere mogelijkheid.

Daarnaast wijzen wij er wellicht ten overvloede op dat een ieder gehouden is aan de algemene zorgplicht (art. 2 Flora- en faunawet). Dat houdt in dat niet willens en wetens schade toe mag worden gebracht aan beschermde natuurwaarden.

Vanuit deze zorgplicht wordt daarom de volgende aanbeveling gedaan:

- Werk bij het verwijderen van vegetatie en de humuslaag, zoals bij het braamstruweel in één richting. Zo kunnen de eventueel voorkomende kleine zoogdieren, zoals muizen vluchten in de richting waar niet gewerkt wordt.

3.3 Vervolgstappen

Er zijn naast de genoemde aanbevelingen geen vervolgstappen die genomen dienen te worden.

3.4 Voorbehoud

De voorliggende natuurwaardenonderzoek is gebaseerd op beperkte inventarisatiegegevens van derden, een veldbezoek en literatuuronderzoek. Deze gegevens geven geen garantie dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden geen (andere) beschermde soorten worden waargenomen. Natuur is vaak verrassend. Om de risico's zo veel mogelijk te verkleinen wordt aanbevolen om vlak voordat de werkzaamheden beginnen, het terrein te controleren op de aanwezigheid van (andere) beschermde soorten (tabel 1 soorten).

Literatuur

- Biezenaar, P en Miedema, H., 2010. Ecologische basiskaart gemeente Lemsterland. Werkdocument en toelichting. A&W-rapport 1312, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
- Struijk, R.P.J.H., Kranenbarg, J. en De Bruin, A., 2010. Verspreidingsonderzoek vissen 2009. Stichting RAVON, Nijmegen.
- Van Emmerik, W.A.M., de Nie, H.W., 2006. De zoetwatervissen van Nederland. Ecologisch bekeken. Vereniging Sportvisserij Nederland, Bilthoven.
- Van Overzee, H.M.J., De Boois, I.J., Van Keeken, O.A. & De Leeuw, J.J., 2008. Vismonitoring in het IJsselmeer en Markermeer in 2007, rapportnummer C028/08. Wageningen Imares.
- www.waarneming.nl
- www.RAVON.nl

Bijlage 1: Natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedbescherming en soortbescherming. In het kader van de woningbouw in Lemmer is hier alleen de soortbescherming van toepassing.

Flora- en faunawet

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen SBZ welke zijn vermeld in bijlage IV. De wet regelt de bescherming van de opgenomen soorten tegen plukken, uitsteken, opsporen, verstoren, doden en vervoeren. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent op zich geen externe werking, maar voor enkele soorten worden de begrippen in de Flora- en faunawet ruimer uitgelegd, bijvoorbeeld voor vleermuizen. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied.

In het kader van de Flora en faunawet wordt een groot scala aan dier- en plantensoorten beschermd. De aanvankelijke ruime bescherming van een grote groep gewervelde dieren (o.a. zoogdieren en vogels) en een beperkte groep ongewervelden (o.a. enkele vlindersoorten en libellensoorten) in Nederland is met ingang van het nieuwe Vrijstellingenbesluit genuanceerd. Op basis van dit besluit zijn vier categorieën beschermde soorten te onderscheiden, gegroepeerd in drie tabellen.

- Tabel 1.* Algemeen voorkomende soorten, waarvoor een vrijstelling geldt voor overtredingen van artikel 8 t/m 12 bij de uitvoering van ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik.
- Tabel 2.* Overige soorten, die minder algemeen voorkomen en veelal zeldzaam zijn of bedreigd. Voor deze soorten geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt met behulp van een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. In deze categorie vallen ook alle vogelsoorten. De vrijstelling is alleen van toepassing op werkzaamheden als 'bestendig beheer en onderhoud', 'bestendig gebruik' of 'ruimtelijke ontwikkeling en inrichting'. Wanneer niet volgens een dergelijke gedragscode wordt gewerkt of als het andere ingrepen betreft, is een ontheffing nodig. De ontheffing voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Zonder gedragscode vallen broedvogels niet hieronder, maar onder het zwaardere toetsingsregiem, genoemd onder 3.
- Tabel 3.* Soorten van bijlage IV HR/bijlage I AMvB die zeldzaam en veelal bedreigd zijn. Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor werkzaamheden in het kader van 'bestendig beheer en onderhoud' en 'bestendig gebruik' als gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode. Als het andere werkzaamheden betreft of als niet gewerkt wordt conform een gedragscode moet voor deze soorten een ontheffing worden aangevraagd. Voor deze soorten geldt een streng toetsingskader waarbij moet worden aangetoond dat er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang, er geen alternatieven zijn en de ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.